

sabies

sabies que

El plegat de tovallons és un art molt geomètric?

Claudi Alsina

claudio.alsina@upc.edu

El món de la papiroflèxia i de l'origami ha esdevingut una meravellosa font de creativitat geomètrica i d'activitats manipulatives molt interessants. Hi ha avui tot un corpus doctrinal de teoria matemàtica de les construccions amb origami (amb resultats alternatius a les construccions euclidianes fetes amb regla i compàs) que mereix ser explorat.

Però, al marge de l'origami japonès, hi ha un curiós camp de plegats geomètrics que va néixer a Europa cap a l'any 1400 i que encara es manté avui ben viu: *el plegat de tovallons*.

Les taules nobles medievals començaren usant tovallons humits i olorosos i els plegats artístics d'aquestes teles formaren part del ritual de parlar les taules més distingides. I com que la tradició era menjar usant tres dits de la mà dreta, els tovallons devien aportar una certa dignitat a l'apetitós acte de menjar. En 1639 es publiquen els tractats italians *Le tre trattati* de Matthia Gieger, on ja es descriuen tècniques refinades de plegat de tovallons. Durant el Renaixement, el barroc i especialment el romanticisme, l'ús dels tovallons anà encara a més, especialment a Anglaterra i Alemanya. El que havia estat una tradició noble s'exportà a la burgesia en general.

En 1861 apareix la publicació *Mrs Beeton's book of Household Management*, que va incloure nombrosos diagrames per a fer plegats bàsics de tovallons i aquestes nou formes («blintzes, caps, fans, layers, lilies, obelisks, rolls, sachets, and twins») esdevingueren, fins avui, les figures referents. Recentment, l'editora Ch. Birnbaum ha publicat el celebrat llibre il·lustrat *The Beauty of the Fold: A Conversation with Joan Sallas* (Berlín: Sternberg Press, 2012), on Joan Sallas explica la seva recerca sobre la història del tema i les seves possibilitats més creatives. És un goig descobrir que un badaloní resident a Alemanya, en Joan Sallas, és considerat avui l'eminència mundial en la recerca sobre tovallons i en l'organització d'exposicions espectaculars als Estats Units i a Europa sobre grans configuracions històriques fetes a partir de tovallons.

Entreu a Google-imatges «folding napkins» i també «Joan Sallas»... descobrireu un atractiu món de formes geomètriques fetes amb tovallons. Visiteu webs dedicades al tema (per exemple, <http://www.napkinfoldingguide.com>) i ben segur que acabareu anant a classe amb tovallons per a fer exercicis. No és pas que s'hi aprengui gaire geometria, però els temes de simetries i rotacions espacials quedaran visualitzats i, el que és més important, la idea d'algorisme quedarà clara per sempre més.

